

АНТИКОРУПЦІЙНІ СТУДІЇ

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА

КУРС

**РЕІНТЕГРАЦІЯ
ВЕТЕРАНІВ:**
ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

2024/25

Цей навчальний курс став можливим завдяки фінансовій підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Зміст цього навчального курсу не обов'язково відображає погляди Міжнародного Фонду «Відродження».

Контактна інформація:

acrec.kma@gmail.com

Викладачі курсу

Лекції:

- Цельєв Олексій Вікторович – доцент (Лекції теми № 1, №2, №5)
- Іщенко Юрій Вікторович – доцент (Лекції теми № 3, №4)

Семінари

- Івасик Станіслав Миколайович – аспірант.

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 3 ECTS

Заняття в аудиторії: 30 год. Із них: 7 лекцій (14 год) і 8 семінарських занять (16 год)

Самостійна робота слухачів курсу: 60 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

Опис курсу:

Метою і завданнями курсу є сприяння формуванню високоосвіченої, національно свідомої, чесної, небайдужої, творчої особистості, здатної незалежно мислити і діяти відповідально згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства, шляхом задоволення її запиту на здобуття загальних і професійних знань, умінь, навичок інноваційного характеру у сфері суспільної політики і врядування, формування в неї демократичних цінностей і ставлень, що відповідають потребі органів державної влади, органів місцевого самоврядування у високоосвічених відповідальних управлінцях, які стратегічно мислять, володіють навичками вироблення політики, базованої на доказах і цінностях, уміють урядувати, мобільні в європейському адміністративному просторі і впроваджують світоглядні демократичні цінності.

Веб-сайт курсу

Програма, анонси та навчальні матеріали будуть розміщені на веб-сайті ACREC: <https://acrec.org.ua/>

ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСУ

№	Тема	Форма	Дата	Час	Лектор	Зміни до розкладу
1	Тема №1 Загальні засади реінтеграції ветеранів Тема №2 Психологічні аспекти реінтеграції ветеранів	Лекція	18.02	18.00 -20.50 4 год.	Цельєв	
2	Тема №1 Загальні засади реінтеграції ветеранів Тема №2 Психологічні аспекти реінтеграції ветеранів	Семінар	25.02	18.00 -20.50 4 год.	Івасик	
3	Тема №3 Правові аспекти реінтеграції ветеранів	Лекція	04.03	18.00 -20.50 4 год.	Іщенко	
4	Тема №3 Правові аспекти реінтеграції ветеранів	Семінар	11.03	18.00 -20.50 4 год.	Івасик	
5	Тема №4 Соціальні аспекти реінтеграції ветеранів	Лекція	18.03	18.00 -20.50 4 год.	Іщенко	
6	Тема №4 Соціальні аспекти реінтеграції ветеранів	Семінар	25.03	18.00 -20.50 4 год.	Івасик	
7	Тема №5 Особливості конфліктів за участю ветеранів та засоби і способи їх попередження й вирішення	Лекція	01.04	18.00 – 19.20 2 год.	Цельєв	
8	Тема №5 Особливості конфліктів за участю ветеранів та засоби і способи їх попередження й вирішення	Семінар	01.04	19.30 - 20.50 2 год.	Івасик	
9	Підсумковий семінар		08.04	18-19-20 2 год.	Цельєв Іщенко Івасик	

КОНТЕКСТ

На основі аналізу інформації, отриманої під час інтерв'ю з посадовцями органів місцевого самоврядування, ветеранськими та волонтерськими організаціями, виявлено кілька проблем, які вимагають системного рішення. Це рішення має бути впроваджене як на рівні центральних органів влади, так і на рівні місцевого самоврядування. Вирішення цих проблем вимагає професійної підтримки. Хоча існують фахівці з необхідними знаннями та навичками, вони в основному концентруються в органах виконавчої влади на центральному рівні. Їхня кількість непропорційно мала в порівнянні з кількістю територіальних громад та ветеранів, які будуть демобілізовані та реінтегровані у цивільне життя. Центральні органи виконавчої влади мають обмеження у проведенні навчання значної кількості необхідних фахівців. У той же час органи місцевого самоврядування не мають можливостей готувати фахівців за рахунок ресурсів, що є в громаді. Для заповнення цього прогалини до підготовки необхідних фахівців повинні бути залучені вищі навчальні заклади за допомогою спеціально створених освітніх програм.

"Реінтеграція ветеранів" є вибірковою освітньою дисципліною з обсягом 3 кредити Європейської системи переведення та накопичення кредитів (ECTS), тобто 90 початкових годин, з яких 30 годин - навчальні заняття в аудиторіях та 60 годин - самостійна робота з навчальним матеріалом, виконання навчальних завдань. Змістовно модуль базується на результатах оцінки потреб у навчанні, що визначає області реінтеграції ветеранів, на які слід звернути увагу, конкретні знання, навички та компетенції, необхідні для студентів магістерських програм Національного університету "Києво-Могилянська академія" (далі - НаУКМА) для сприяння успішній реінтеграції ветеранів, їх переходу від військового до цивільного життя. Основною цільовою аудиторією модуля (навчальної дисципліни) "Реінтеграція ветеранів" є студенти магістерської освітньо-наукової програми "Суспільна політика і врядування" НаУКМА. Зміст модуля відповідає Стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування" для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 4 серпня 2020 р. № 1001. Програма структурована на п'ять модулів, кожен з яких включає питання, які різним чином стосуються як ветеранів, так і працівників державних органів та місцевого самоврядування. Ці питання були визначені та сформульовані шляхом інтерв'ю та моніторингу загального стану питання під час оцінки потреб у навчанні. Програма охоплює широкий спектр юридичних, соціальних та психологічних питань.

АНОТАЦІЯ

Проблеми реінтеграції ветеранів безпосередньо торкаються діяльності органів місцевого самоврядування, ветеранських та волонтерських організацій. Існує низка проблем, які потребують системного вирішення, як з боку органів влади центрального рівня, так і органів місцевого самоврядування. Вирішення зазначених проблем потребує фахового супроводження. Певна кількість фахівців, які володіють необхідними знаннями та навичками, безумовно існує, але такі фахівці сконцентровані переважно на рівні центральних органів виконавчої влади. Їх кількість є непропорційно малою до кількості територіальних громад та кількості ветеранів, які будуть демобілізовані і реінтегровані у цивільне життя. Самі центральні органи виконавчої влади не мають належних можливостей для організації підготовки вагомій кількості необхідних фахівців. Так само і органи місцевого самоврядування не в змозі готувати фахівців силами самої громади. До підготовки необхідних фахівців мають залучатися вищі заклади освіти, які мають працювати за спеціально створеними навчальними програмами. «Реінтеграція ветеранів» – це вибіркова початкова дисципліна. За своїм змістом вона опирається на результати проведеної оцінки навчальних потреб, що окреслює ті сфери реінтеграції ветеранів, на які слід звернути увагу, певні знання, навички та компетенції, необхідні студентам магістерських програм НаУКМА для сприяння успішній реінтеграції ветеранів, їх переходу від військового до цивільного життя. Основною цільовою аудиторією модуля (навчальної дисципліни) «Реінтеграція ветеранів» є студенти магістерської освітньо-наукової програми «Суспільна політика і врядування» Національного університету «Києво-Могилянська академія» (далі – НаУКМА). За своїм змістом модуль узгоджується зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 4 серпня 2020 р. № 1001.

Програма охоплює широке коло питань юридичного, соціального та психологічного спрямування. Від ступеня володіння цими питаннями, напряму залежить, як якість надання відповідних послуг з боку органів влади, так і успішність процесу реінтеграції ветеранів в цивільне життя.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
<p>Оволодіння знаннями щодо:</p> <ul style="list-style-type: none">• міжнародних стандартів подолання наслідків військових конфліктів через інструменти роззброєння, демобілізації, реінтеграції;• важливості реінтеграції ветеранів у суспільстві, наявних перешкод та викликів реінтеграції;• розумінню потреб і проблем ветеранів, етики та підходів до роботи з ветеранами.• правових аспектів реінтеграції ветеранів;• сучасного стану справ у сфері соціального захисту ветеранів, ролі громади в реінтеграції ветеранів;• основних психологічних аспектів реінтеграції ветеранів;• особливості міжособистісних відносин та психосоціальної підтримки ветеранів	<p>Лекції-бесіди (так званий метод Сократа), презентації, дискусії, моделювання, ситуативний аналіз практичних ситуацій (кейс-стаді), ділові, рольові та імітаційні ігри, робота в мінігрупах, мозковий штурм, пошук рішень, мініпроекти.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Поточний контроль активної участі студентів у практичних заняттях.• Перевірка якості прочитання та критичного аналізу студентами фахової літератури.
<p>Набуття інтелектуальної здатності:</p> <ul style="list-style-type: none">• застосовувати отримані знання в сфері реінтеграції у власному науковому дослідженні і вміти робити на їх основі науково обґрунтовані правові висновки і узагальнення;• застосовувати отримані знання для розробки пропозицій для вирішення реальних проблем та подолання викликів в сфері реінтеграції ветеранів.		

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Рівень поточних знань студентів оцінюється відповідно до методики рейтингової оцінки. Сутність методики полягає у визначенні поточного рейтингу студента, що розраховується як сума балів за всіма видами занять і практичних завдань та результатами самостійної роботи і нарощується протягом семестру.

Критеріями оцінювання знань, умінь і навичок студента є:

- відповідність виступу (доповіді, презентації) заявленій (запланованій) темі (питанню);
- повнота розкриття теми (питання);
- аргументованість викладених (презентованих) знань, умінь, навичок;
- здатність до самостійних висновків і формулювань власної думки;
- рівень володіння науковою термінологією, усною та/або письмовою мовою.

Види робіт	Їх кількість	Бали за роботу (max.)	Разом за триместр (max.)
1. Робота на практичному занятті, в тому числі, доповідь (презентація), участь в обговоренні доповідей (презентацій)	8	50	50
2. Самостійна письмова робота на обрану тему	1	20	20
3. Залік	1	30	30
Разом:		100	

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Доповідь (презентація), Розв'язання кейсу	25	Доповідь підготовлено (кейс розв'язано) і виголошено вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	10-24	Доповідь підготовлено (кейс розв'язано) і виголошено вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-9	Доповідь підготовлено (кейс розв'язано) із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	5	Студент бере участь у обговоренні як дискусант.
	1-4	Студент задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.

Письмова робота	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями у розвитку сучасної університетської філософії, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	10-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із основними тенденціями у розвитку сучасної університетської філософії. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремих частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-9	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.

№ з/п	Перелік тем	Загальна кількість годин	У тому числі		
			Лекції	Семінари	Самостійна робота
1.	Тема 1.	12	2	2	8
2.	Тема 2.	12	2	2	8
3.	Тема 3.	24	4	4	16
4.	Тема 4.	24	4	4	16
5.	Тема 5.	12	2	2	8
Форма підсумкового контролю: залік/екзамен					
Разом		90	14	16	60

КРИТЕРІЇ СКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ

Завдання для проведення ЗАЛІКУ складається із підсумкового письмового оцінювання результатів навчання у вигляді кейсу.

Заліковий контроль розрахований на письмову підготовку відповідей студентом протягом двох академічних годин (1 пари).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПІДСУМКОВИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПРИ СКЛАДАННІ ЗАЛІКУ НАВЕДЕНІ В ТАБЛИЦІ:

Характеристика відповіді по варіанту	Максимальна кількість балів
Практичне завдання вирішено правильно і студентом надано повну і розгорнуту аргументацію.	30

За результатами роботи студента протягом семестру (триместру) якість підсумкових знань, умінь і навичок оцінюється за рейтинговою системою та трансформується в національну шкалу та шкалу ECTS

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

Шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення
A 91-100	відмінно	Дуже високий рівень знань із незначними помилками
B 81-90	добре	Дуже добре; більше ніж середній рівень знань, але з деякими помилками
C 71-80	добре	Добре; загалом гарна робота, але є достатня кількість помітних помилок
D 66-70	задовільно	Задовільно; але із значними недоліками
E 60-65	задовільно	Достатньо; досягнуті мінімальні критерії
F 30-59	незадовільно	Незадовільно; потрібна деяка додаткова робота
F 0-29	незадовільно	Неприйнятно; потрібна значна додаткова робота

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до заліку) складає 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 29 балів) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії аспірант може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

План курсу

**Реінтеграція ветеранів:
проблеми та перспективи
реалізації в Україні**

Лекції

ТЕМА 1: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

Під час тематичного лекційного блоку буде розглянуто ключові аспекти процесу повернення ветеранів та ветеранок до цивільного життя після військової служби. Заняття спрямоване на формування в майбутніх держслужбовців розуміння основних викликів, які стоять перед ветеранами, а також на вивчення основних аспектів, які потрібно врахувати при розробці програм реінтеграції ветеранів.

Лекційний блок охоплює роль міжнародних стандартів в подоланні наслідків військових конфліктів та обговорення інструментів РДР як частини глобальної стратегії миру та безпеки. Під час лекцій буде порушено питання необхідності застосування гендерно-чутливого підходу до розробки програм та послуг для ветеранів та ветеранок, створення безбар'єрного середовища для участі у різних сферах життя, необхідності вивчення етики та підходів до роботи з ветеранами, а також обговорено роль органів влади в реінтеграції ветеранів, зокрема функції та відповідальність публічних органів влади у забезпеченні ефективної реінтеграції, партнерство з неприбутковими організаціями тощо.

ТЕМА 2: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

Лекційний блок присвячений розгляду важливих психологічних аспектів, пов'язаних з процесом повернення ветеранів та ветеранок у цивільне життя після військової служби. Для якісної підготовки програми реінтеграції, державним службовцям, які не є фахівцями з психічного здоров'я, необхідно розуміти ключові наслідки участі в бойових діях для психіки людини. З огляду на це, лекція в тематичному блоці №4 охоплює поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та його особливості в контексті військових подій, поняття втрати, тригерів, депресивних розладів, панічних атак та інших психічних станів й розладів, які можуть проживати ветерани/ветеранки та які потрібно враховувати при розробці (втіленні) програм з реінтеграції. Особлива увага приділяється обговоренню факторів, які можуть сприяти швидшій психічній реабілітації (як-от створення підтримуючого середовища, застосування індивідуалістичного емпатійного підходу, залучення сім'ї ветерана/ветеранки до процесу реінтеграції тощо) та факторів, які можуть бути перешкодами в процесі реінтеграції (суспільні стереотипи, бюрократизація процесу отримання допомоги і ін).

ТЕМА 3: ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

Лекційний блок розглядає ключові правові аспекти повернення ветеранів та ветеранок до цивільного життя та забезпечення їх прав та пільг у процесі реінтеграції. Заняття має на меті розкрити правовий статус ветеранів, їх взаємодію з органами влади та місцевим самоврядуванням, а також забезпечення правового захисту ветеранів та ветеранок. З огляду на обширність теми, тематичний блок охоплює два лекційні заняття. Під час першої лекції студенти ознайомляться з правовим статусом ветерана в Україні, та їхніми правами, пільгами й гарантіями, які забезпечуються на різних етапах реінтеграції. Лекція передбачає ознайомлення з ключовими нормативно-правовими актами України щодо ветеранів, зокрема Законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та релевантних постанов Кабінету Міністрів України. Крім прав, передбачених НПА, лекція охоплює огляд правового захисту ветеранів, включаючи досудовий та судовий правовий захист, а також роль безоплатної правової допомоги у забезпеченні їхніх правових інтересів. Друга лекція спрямована на розгляд правових аспектів взаємодії ветеранів та ветеранок з органами влади та місцевим самоврядуванням. Відтак заняття охоплює повноваження органів державної влади та їхню роль у процесі реінтеграції, а також роль органів місцевого самоврядування у реалізації програм реінтеграції. Зокрема, акцент робиться на взаємодії ветеранів із Центрами надання адміністративних послуг (ЦНАП).

ТЕМА 4: СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

Тематичний блок присвячений розгляду соціальних вимірів процесу повернення ветеранів та ветеранок до цивільного життя та інтеграції їх у суспільство. Блок складається з двох лекційних занять включає різні аспекти соціальної реінтеграції, включаючи адаптацію, доступ до послуг, трудову адаптацію, медичну підтримку, психосоціальну допомогу та роль громадських ініціатив у цьому процесі. Продовжуючи розгляд питань, порушених у лекційному блоці №2, перша лекція блоку охоплює аналіз ролі національних та місцевих органів публічної влади у соціальній реінтеграції ветеранів та ветеранок, зокрема, забезпечення ветеранам доступу до інфраструктури та медичної допомоги (включаючи роль спорту у процесі фізичного та психологічного відновлення ветеранів). Крім цього у лекції висвітлюється питання трудової адаптації ветеранів, включаючи професійну перепідготовку, підтримку в пошуку роботи в цивільному секторі та програми підтримки ветеранського бізнесу. Важливим елементом реінтеграції ветерана/ ветеранки є взаємодія як з іншими ветеранами, так і з людьми, які не мають військового досвіду. Відтак в другій лекції порушується тема важливості соціальної комунікації та мереж підтримки, тема розвитку ветеранських організацій, волонтерського руху, а також ролі підтримки родини та дітей у процесі реінтеграції з урахуванням іноземного досвіду.

ТЕМА 5: ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТІВ ЗА УЧАСТЮ ВЕТЕРАНІВ ТА ЗАСОБИ І СПОСОБИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ Й ВИРІШЕННЯ.

Тематичний блок присвячений вивченню іноземного досвіду з розробки та впровадження програм реінтеграції. В центрі уваги – забезпечення якомога ефективнішої реінтеграції з урахуванням хороших практик за кордоном та труднощів, з якими представники влади зіштовхуються при впровадженні програм реінтеграції на місцях.

Під час лекції студенти візьмуть участь в обговоренні, під час якого буде розглянуто явище конфлікту як необхідної складової соціальної взаємодії, та вчитимуться ефективно розв'язувати конфліктні ситуації на конкретних прикладах. Студенти ознайомляться зі стратегіями попередження та розв'язання конфліктів, в тому числі з прийомами активного слухання та медіації.

План курсу

**Реінтеграція ветеранів:
проблеми та перспективи
реалізації в Україні**

Семінарські заняття

ТЕМА 1: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

- ▶ 1.1 Міжнародні стандарти подолання наслідків військових конфліктів через інструменти роззброєння, демобілізації, реінтеграції.
- ▶ 1.2 Важливість реінтеграції ветеранів у суспільство. Перешкоди та виклики реінтеграції. Ветерани та зброя. Ветерани та безпека в громаді.
- ▶ 1.3 Розуміння потреб і проблем ветеранів. Етика та підходи до роботи з ветеранами.
- ▶ 1.4. Врахування гендерних особливостей в процесі реінтеграції ветеранів.
- ▶ 1.5. Роль органів публічної влади в забезпечення ефективної реінтеграції ветеранів.

ТЕМА 2: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

- ▶ 2.1. Основи психології ветеранів війни.
- ▶ 2.2 Особливості посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Вплив військових подій на психіку.
- ▶ 2.3 Психосоціальна підтримка ветеранів та її значення.
- ▶ 2.4. Врахування психоемоційного стану в процесі надання послуг ветерану.
- ▶ 2.5. Роль сім'ї у процесі психологічної реабілітації та реінтеграції ветеранів
- ▶ 2.6. Релігійні та духовні аспекти психологічної реабілітації ветеранів
- ▶ 2.7. Компетенція органів публічної влади щодо психологічної реінтеграції ветеранів.

ТЕМА 3: ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

- ⦿ 3.1. Інституційна спроможність органів влади щодо реінтеграції ветеранів.
- ⦿ 3.2. Особливості організації публічної влади в Україні.
- ⦿ 3.3. Система суб'єктів владних повноважень в сфері реінтеграції ветеранів:
- ⦿ 3.4. Президент України.
- ⦿ 3.5. Органи виконавчої влади.
 - ⦿ 3.5.1 Кабінет Міністрів України.
 - ⦿ 3.5.2 Центральні органи виконавчої влади.
 - ⦿ 3.5.2.1 Правовий статус Міністерства у справах ветеранів України (Мінветеранів).
 - ⦿ Рада ветеранів України.
 - ⦿ Рада родин загиблих.
 - ⦿ Громадська рада при Міністерстві у справах ветеранів України
 - ⦿ Український ветеранський фонд.
 - ⦿ 3.5.2.2 Міністерство оборони України (Міноборони). Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП).
 - ⦿ 3.5.2.3 Міністерство соціальної політики України.
 - ⦿ 3.5.2.4 Міністерство охорони здоров'я України.
 - ⦿ 3.5.2.5 Національна служба здоров'я України.
- ⦿ 3.6. Локальний рівень реінтеграції ветеранів.
 - ⦿ 3.6.1. Місцеві органи виконавчої влади.
 - ⦿ 3.6.2. Органи місцевого самоврядування.
 - ⦿ 3.6.3. Територіальні органи ЦОВВ.
- ⦿ 3.7. Хто такі ветерани? Чому стільки уваги ветеранам?
 - ⦿ 3.7.1 Образ ветерана в суспільстві. Результати соціологічних досліджень.
- ⦿ 3.8. ЗУ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту.
 - ⦿ 3.8.1 Правовий статус ветерана.
 - ⦿ 8.2 Статус учасника бойових дій.
 - ⦿ 3.8.3 Статус особи з інвалідністю внаслідок війни.
 - ⦿ 8.4 Статус сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни та членам сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України.
 - ⦿ 8.5 Порядок надання та позбавлення статусу учасника бойових дій.
 - ⦿ 8.6 Єдиний державний реєстр ветеранів.
 - ⦿ 9. Правовий захист ветеранів.

ТЕМА 4: СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

- ⦿ 1. Адаптація ветеранів до цивільного життя.
 - ⦿ 1.1 Стратегія ветеранської політики. Основні принципи її реалізації. Роль національних та місцевих органів публічної влади щодо соціальної реінтеграції ветеранів.
- ⦿ 2. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ соціальної послуги соціальної адаптації ветеранів війни та членів їхніх сімей.
- ⦿ 3. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб.
- ⦿ 4. Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб.
- ⦿ 5. Ветеранські простори.
- ⦿ 6. Гарантії та пільги.
- ⦿ 7. Лікування та реабілітація. Соціальна реінтеграція (інтеграція) ветеранів з інвалідністю, доступ до інфраструктури та медичної допомоги.
 - ⦿ 7.1 ПОЛОЖЕННЯ про міжвідомчу комісію з питань встановлення факту отримання особами поранень чи інших ушкоджень здоров'я.
- ⦿ 8. Центри соціально-психологічної реабілітації.
- ⦿ 9. Центри ветеранського розвитку.
- ⦿ 10. Деякі питання забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб.
- ⦿ 11. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя.
- ⦿ 12. Формування, ведення та доступу до Реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей.
- ⦿ 13. Роль спорту в процесі реабілітації. Нормативно-правова база з питань розвитку спорту ветеранів війни.

ТЕМА 5: ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТІВ ЗА УЧАСТЮ ВЕТЕРАНІВ ТА ЗАСОБИ І СПОСОБИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ Й ВИРІШЕННЯ.

- ⦿ 5.1. Поняття конфліктів та їх специфічні прояви за участю ветеранів.
- ⦿ 5.2. Особливості виникнення та вирішення сімейних конфліктів.
- ⦿ 5.3. Конфлікти в процесі працевлаштування ветеранів і трудових відносин та особливості їх попередження й вирішення.
- ⦿ 5.4. Конфлікти в процесі надання послуг ветеранам та засоби і способи їх недопущення.
- ⦿ 5.5. Формування конфлікту (стресу) стійкості у ветеранів: специфіка підходів.
- ⦿ 5.6. Роль органів публічної влади в запобіганні конфліктів в процесі реінтеграції ветеранів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

- 👁 Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#top>
- 👁 Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
- 👁 Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>
- 👁 Про порядок надання пільг, передбачених Законом України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту": Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 16.02.1994 № 94: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-94-%D0%BF#Text>
- 👁 Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- 👁 Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>
- 👁 Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 413: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2014-%D0%BF#Text>
- 👁 Про затвердження Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни особам, які отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх проведення, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 685: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685-2015-%D0%BF#Text>
- 👁 Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.1994 № 302: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-94-%D0%BF#Text>
- 👁 Про реалізацію експериментального проекту щодо запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя: Постанова КМУ від 19 червня 2023 року № 652 : станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652-2023-%D0%BF#Text>
- 👁 Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження КМУ від 16 травня 2014 р. № 523-р зі змінами: станом на 28.10.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80#Text>
- 👁 Комплексна програма соціальної підтримки у Львівській області учасників АТО (ООС) та їхніх родин, бійців-добровольців АТО, а також родин Героїв Небесної Сотні на 2021 – 2025 роки URL: <https://loda.gov.ua/documents/3550050>
- 👁 Підтримка киян - Захисників та Захисниць України на 2023 - 2025 роки: Рішення Київської міської ради про затвердження міської цільової програми URL: <https://dsp.kyivcity.gov.ua/files/2023/7/10/6254-6295.pdf>
- 👁 UN Integrated Disarmament, Demobilization and Reintegration Standards URL: <http://pdf2.hegoa.efaber.net/entry/content/1511/IDDRS.pdf>

- 👁 An EU strategic approach in support of Disarmament, Demobilisation, and Reintegration of former combatants: Joint communication to the European Parliament and the Council, Brussels, 21.12.2021 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021JC0035>
- 👁 United Nations. Effective Weapons and Ammunition Management in a Changing Disarmament. New York : Department of Peace Operations, Office for Disarmament Affairs, 2021. 172 p. URL: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/ddr-handbook-2ed-3_2021.pdf
- 👁 Steenken C. Disarmament, Demobilization, and Reintegration (DDR): A Practical Overview / ed. by H. J. Langholtz. 2nd ed. Williamsburg : Peace Operations Training Institute, 2017. 79 p. URL: https://cdn.peaceopstraining.org/course_promos/ddr/ddr_english.pdf
- 👁 Giustozzi A. Post-conflict Disarmament, Demobilization and Reintegration. Routledge, 2016. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315601656>
- 👁 Özerdem A. A re-conceptualisation of ex-combatant reintegration: 'social reintegration' approach. *Conflict, Security & Development*. 2012. Vol. 12, no. 1. P. 51–73. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14678802.2012.667661#>
- 👁 Ломакін Г. І. Роль соціальної активності в корекції ПТСП у ветеранів. Проблеми екстремальної та кризової психології: 36. наук. пр. Харків, 2012. С. 109–120. URL: http://www.edu-mns.org.ua/nmc/123/EKP_11.pdf#page=110
- 👁 Marek L. I., D'Aniello C. Reintegration Stress and Family Mental Health: Implications for Therapists Working with Reintegrating Military Families. *Contemporary Family Therapy*. 2014. Vol. 36. P. 443–451. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10591-014-9316-4>
- 👁 Hinojosa R., Hinojosa S. Using military friendships to optimize postdeployment reintegration for male Operation Iraqi Freedom/Operation Enduring Freedom veterans. *Journal of Rehabilitation Research & Development*. 2011. Vol. 48, no. 10. P. 1145–1158. URL: https://www.researchgate.net/profile/Melanie-Hinojosa/publication/221738007_Using_military_friendships_to_optimize_postdeployment_reintegration_for_male_Operation_Iraqi_FreedomOperation_Enduring_Freedom_veterans/links/0fcfd50a3d1aac51a2000000/Using-military-friendships-to-optimize-postdeployment-reintegration-for-male-Operation-Iraqi-Freedom-Operation-Enduring-Freedom-veterans.pdf
- 👁 Castro C., Dursun S. Military Veteran Reintegration: Approach, Management, and Assessment of Military Veterans Transitioning to Civilian Life. Elsevier Science & Technology Books, 2019. 270 p.
- 👁 Marek L. I., Moore L. E. Coming home: the experiences and implication of reintegration for military families. *Journal of Military, Veteran and Family Health*. 2015. Vol. 1, no. 2. P. 21–31. URL: <https://doi.org/10.3138/jmvfh.3119>
- 👁 Cogan A. M. Community reintegration: Transition between the figured worlds of military and family life. *Journal of Occupational Science*. 2015. Vol. 23, no. 2. P. 255–265. URL: <https://doi.org/10.1080/14427591.2015.1114509>
- 👁 Doyle M. E., Peterson K. A. Re-Entry and Reintegration: Returning Home after Combat. *Psychiatric Quarterly*. 2005. Vol. 76, no. 4. P. 361–370. URL: <https://doi.org/10.1007/s11126-005-4972-z>
- 👁 Resilience and Veteran Community Reintegration: An Exploratory Study / E. A. Castillo et al. *Military Behavioral Health*. 2019. Vol. 7, no. 4. P. 391–400. URL: <https://doi.org/10.1080/21635781.2018.1534702>
- 👁 Gorman, J.A., Scoglio, A.A.J., Smolinsky, J. et al. Veteran Coffee Socials: A Community-Building Strategy for Enhancing Community Reintegration of Veterans. *Community Ment Health J* 2019. Vol. 54, P. 1189–1197. <https://doi.org/10.1007/s10597-018-0288-y>
- 👁 Social and Psychological Risk and Protective Factors for Veteran Well-Being: The Role of Veteran Identity and Its Implications for Intervention / R. E. Adams et al. *Military Behavioral Health*. 2019. Vol. 7, no. 3. P. 304–314. URL: <https://doi.org/10.1080/21635781.2019.1580642>
- 👁 Military experiences, connection to military identity, and time since military discharge as predictors of United States veteran suicide risk / E. Edwards et al. *Military Psychology*. 2023. P. 1–14. URL: <https://doi.org/10.1080/08995605.2023.2209006>
- 👁 Veterans' Use of Programs and Services as They Transition to Civilian Life: Baseline Assessment for the Veteran Metrics Initiative / D. F. Perkins та ін. *Journal of Social Service Research*. 2019. T. 46, № 2. С. 241–255. URL: <https://doi.org/10.1080/01488376.2018.1546259>
- 👁 Ramirez M. H., Sterzing P. R. Coming out in camouflage: A queer theory perspective on the strength, resilience, and resistance of lesbian, gay, bisexual, and transgender service members and veterans. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*. 2017. Vol. 29, no. 1. P. 68–86. URL: <https://doi.org/10.1080/10538720.2016.1263983>

- 👁️ Петрик О. Л. Соціальне підприємництво як інструмент державної підтримки реінтеграції військовослужбовців та ветеранів АТО/ООС: нормативно-правовий аспект. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2022. № 6. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-02-02>
- 👁️ Newton M. Weapons Marking and Registration in Bosnia and Herzegovina: A Model for a Regional Approach to SALW Life-Cycle Management in the Western Balkans, *The Journal of Conventional Weapons Destruction*, 2020. 24 2, 9. URL: <https://commons.lib.jmu.edu/cisr-journal/vol24/iss2/9>
- 👁️ Hall J. C. Utilizing Social Support to Conserve the Fighting Strength: Important Considerations for Military Social Workers, *Smith College Studies in Social Work*, 2009. 79:3-4, P. 335-343, URL: <http://dx.doi.org/10.1080/00377310903115465>
- 👁️ Elnitsky, C. A., Blevins, C. L., Fisher, M. P., & Magruder, K. Military service member and veteran reintegration: A critical review and adapted ecological model. *American Journal of Orthopsychiatry*, 2017. 87(2), 114–128. URL: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/ort0000244>
- 👁️ Kühn, S., Butler, O., Willmund, G., Wesemann, U., Zimmermann, P. & Gallinat, J. The brain at war: effects of stress on brain structure in soldiers deployed to a war zone. *Translational Psychiatry*, 2021. 11 (247). URL: <https://doi.org/10.1038/s41398-021-01356-0>
- 👁️ Harwood-Gross, A., Weltman, A., Kanat-Maymon, Y., PatHorenczyk, R. & Brom D., Peace of mind: Promoting psychological growth and reducing the suffering of combat veterans. *Military Psychology*, 2022. URL: <https://doi.org/10.1080/08995605.2022.2044119>
- 👁️ Carroll, D., Kearney, L.K. & Miller, M.A. Addressing Suicide in the Veteran Population: Engaging a Public Health Approach. *Front. Psychiatry*, 2020. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsy.2020.569069/full>
- 👁️ Радецька, Л.В., Лаба, І.О., Смачило, А.І., Нечаєва, О.О., Лопатенко, К.О., Баумер М.М. Особливості проявів бойових стресових розладів у поранених військовослужбовців Збройних Сил України - учасників бойових дій. *Медсестринство*, 2020, 4, 23-26. URL: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/nursing/issue/view/677>
- 👁️ Куценко С., Компанович М. Реабілітація та ресоціалізація учасників бойових дій, Український досвід. / С. Куценко, М. Компанович // Наукові проблеми запровадження правового режиму воєнного стану в Україні: сучасний вимір: матеріали науково-практичного онлайн-заходу. 29 квітня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 150 – 151. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/311665a7-78a8-4d1d-984e-fcd07b727b0e/content>
- 👁️ Климчук, В.О. Психологія посттравматичного зростання. Монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020
- 👁️ Герман Д. Психологічна травма та шлях до видужання. Наслідки насильства - від знуцань у сім'ї до політичного терору. Львів : Вид-во Старого Лева, 2019.
- 👁️ Тілікіна Н. В., Пєша І. В. Державна ветеранська політика України та шляхи забезпечення її ефективності // Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека". — 2023. — №5. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2023-5-8984>
- 👁️ Проект Методичних рекомендацій щодо надання адмінпослуг ветеранам та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів, сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць URL: https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/_%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4.pdf
- 👁️ Помічник ветерана: дорожня карта для громад, кандидатів та родин захисників URL: <https://mva.gov.ua/ua/pomichnik-veterana/opis-proyektu>

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

- 👁 U.S. Department of Veteran Affairs URL: <https://www.va.gov/>
- 👁 Veterans UK URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/veterans-uk>
- 👁 Plan My Deployment, an official defence department website URL: <https://planmydeployment.militaryonesource.mil/>
- 👁 Operational guide to the integrated ddr standards URL: <https://www.unddr.org/operational-guide-iddrs/>
- 👁 United Nations, UN (2010). Second Generation Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR) Practices in Peace Operations. New York: Department of Peacekeeping Operations.
- 👁 Шлях ветеранів і ветеранок, дослідження Veteran Hub, 2023 URL: <https://veteranhub.com.ua/shlyah-veterana>
- 👁 Безоплатна правова допомога URL: <https://legaid.gov.ua/>
- 👁 Veterans' reintegration in Ukraine: national survey URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd1861/files/documents/VETERANS%E2%80%99%20REINTEGRATION%20IN%20UKRAINE_ENG-NEW.pdf
- 👁 Sustainable collaboration between veterans and local authorities in the hromadas of Dnipropetrovsk and Zhytomyr oblasts URL: <https://www.undp.org/ukraine/updated-sustainable-collaboration-between-veterans-and-local-authorities-hromadas-dnipropetrovsk-and-zhytomyr-oblasts>
- 👁 Реінтеграція ветеранів в Україні. Національне опитування 2019=2021. URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd1861/files/documents/VETERANS%E2%80%99%20REINTEGRATION%20IN%20UKRAINE_UKR-NEW.pdf
- 👁 Потреби ветеранів 2023 (січень – квітень 2023 р.). URL: <https://veteranfund.com.ua/analitics/needs-of-veterans-2023/>
- 👁 IREX Survey of Mental Health Providers URL: <https://www.irex.org/sites/default/files/VR%20Survey%20of%20MH%20Providers.pdf>
- 👁 Survey of Veteran Businesses URL: <https://www.irex.org/sites/default/files/Final%20Survey%20of%20Veteran%20Businesses%20UKR.pdf>
- 👁 Veterans Reintegration Survey Results on Veterans' Current Employment Conditions URL: <https://www.irex.org/sites/default/files/2%20Veterans%E2%80%99%20Current%20Employment%20Conditions.pdf>
- 👁 Мікрогрант "Власна справа" URL: <https://www.dcz.gov.ua/storinka/mikrogrant-vlasna-sprava>
- 👁 Грант для ветеранів та членів їхніх сімей URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-dlya-veteraniv-ta-chleniv-yihnih-simej>
- 👁 Навчання для роботодавців щодо повернення ветеранів на цивільну роботу URL: <https://veteranhub.com.ua/employment/hr-praktyka>
- 👁 Подкаст «Прийом» про життя й переживання військових від The village Україна URL: <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/podcast/332653-priyom-the-village-ukrayina-zapuskae-podcast-pro-viyskovih-i-tsilivnih>
- 👁 RESEX, Veteran Hub URL: <https://resex.veteranhub.com.ua/>
- 👁 Рекомендації учасників слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «Інструменти суспільної підтримки ветеранів - учасників бойових дій у післявоєнний період»// https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/234988.html

ЛЕКТОРИ КУРСУ

Іщенко Юрій Вікторович —

доцент

Цельєв Олексій Вікторович —

доцент

Івасик Станіслав Миколайович —

аспірант

#acrecstudy

Київ